

Nr 29.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till lantbrukaren Oscar Carlssons i Lillgården, Östra Tollstad, hustru Helga Carlsson för genom brottsligt förfarande i tjänsten av lantbrevbärare orsakad förlust; given Stockholms slott den 25 januari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 januari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift hava lantbrukaren Oscar Carlsson i Lillgården, Östra Tollstads socken av Östergötlands län, och hans hustru Helga Carlsson gjort framställning om beredande av ersättning för förlust, som tillskyndats dem därigenom att vissa postförsändelser till följd av brottsligt förfarande i tjänsten av en lantbrevbärare blivit utlämnade till obehörig person.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 22 häft. (Nr 28—29.)

År 1918 avled en i Amerikas förenta stater bosatt faster till Helga Carlsson vid namn Anna Johnson. Den avlidna hade genom testamente förordnat, att viss del av hennes kvarlåtenskap skulle tillfalla hennes ifrågavarande brorsdotter. Av misstag hade emellertid brorsdotterns namn i testamentet angivits såsom »Hilda Carlsson» i stället för Helga Carlsson. Utredningsmannen i boet avsånde i rekommenderad försändelse ett den 20 maj 1919 dagtecknat brev till »Miss Hilda Carlson, Lilgård, Tollstad, Mantorp, Sweden» med underrättelse om dödsfallet och testamentets innehåll jämte begäran om ifyllande av en kvittoblankett å det henne tillkommande beloppet, 5,062: 67 dollars. Helga Carlssons adress är Lillgården, Tollstad, Mantorp. Då ifrågavarande försändelse ankom till Mantorps poststation, utfärdades i vanlig ordning en avi, vilken för befordran utlämnades till lantbrevbäraren Karl August Karlsson. Då, enligt vad Karlsson uppgivit, ingen velat vidkännas försändelsen ifråga, hade Karlsson — vilken med sin familj då var bosatt å lägenheten Berget i Östra Tollstads socken, men tidigare bott annorstädes i samma socken med adress Lillgården, Brackstad, Mantorp — låtit sin dotter Hilda Karlsson underteckna avien, varefter hon utfärdade den rekommenderade försändelsen. I samband härmed skulle lantbrevbäraren Karlsson hava till den numera avlidna person, som från poststationen utlämnat försändelsen, uppgivit att hans familj hade släktingar i Amerika, från vilka värdeförsändelser kunde väntas, samt att släktingarna sannolikt endast kände hans tidigare adress. Hilda Karlsson avlät därefter till botredningsmannen ett brev, varmed hon återställde kvittoblanketten försedd med underskrift och med namnteckningen bevitnad av lantbrevbäraren Karlsson. I brevet uppgav hon felaktigt, att hennes adress vore »Lillgården, Tollstad, Mantorp» samt att Anna Johnson vore hennes faster. Beträffande släktförhållandet skulle hon, enligt vad hon meddelat, hava litat på sin numera avlidna moders utsago.

Efter mottagandet av dessa handlingar lät botredningsmannen översända penningbeloppet. Detta skedde medelst en i Göteborg den 29 augusti 1919 till befordran avlämnad, för 19,833 kronor 50 öre assurerad försändelse med adress »Hilda Carlsson, Lillgården, Tollstad, Mantorp», och innehållande en postremissväxel å samma belopp. Avien rörande denna försändelse lämnade lantbrevbäraren Karlsson omedelbart till sin hustru — dottern Hilda vistades då å annan ort — varefter hustrun, som enligt uppgift skulle därtill hava myndigats av sin dotter, utkvitterade försändelsen i dottrens namn. Dottern utfick härefter penningbeloppet, vilket sedermera förbrukats.

Enligt uppgift erhöll Helga Carlsson först under år 1924 underrättelse om att hennes faster avlidit samt rörande testamentets innehåll. I skrivelse till vederbörande postdirektion den 23 mars 1925 hemställde makarna Carlsson om undersökning rörande omständigheterna vid de för Helga Carlsson avsedda värdeförsändelsernas utlämnande till orätt adressat. Därefter anhöllo sökandena i skrivelse till generalpoststyrelsen den 13 maj 1926 om ersättning för den felaktigt utlämnade assurerade försändelsen med 19,833 kronor 50 öre jämte ränta.

Under hänvisning till bestämmelserna i § 12 av allmänna poststadgan, enligt vilka bestämmelser rättigheten till ersättning av postmedel för förkommen försändelse är förlorad, därest icke ersättningsanspråket anmäles inom natt och år från det försändelsen blivit till befordran avlämnad, förklarade sig emellertid generalpoststyrelsen icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

På framställning av generalpoststyrelsen ställdes sedermera lantbrevbäraren Karlsson under åtal vid rådstuvurätten i Linköping för vad han låtit komma sig till last med avseende å ifrågavarande försändelser. Sökandena

framställde i sammanhang härmed skadeståndskrav mot Karlsson å 19,833 kronor 50 öre jämte ränta.

Under rättegången erkände Karlsson, att han, då han till sin hustru utlämnat avien å den assurerade försändelsen, klart förstått, att innehållet i försändelsen icke rätteligen bort tillkomma hans dotter.

Genom utslag den 24 oktober 1927, som vunnit laga kraft, gillade Göta hovrätt, vad beträffade Karlssons förfarande med avien om ovannämnda rekommenderade brev, rådstuvurättens utslag, varigenom rådstuvurätten funnit frågan om straff för Karlssons därutinnan begångna förseelse på grund av preskription vara förfallen. Vidkommande Karlssons åtgärder i avseende å avien om ifrågakomma assurerade brev fann hovrätten Karlsson hava uppsåtligen varit sin dotter behjälplig vid utförande av bedrägeribrott samt brottet hava förövats i hans tjänst som lantbrevbärare och dömde honom på grund härav och då straffet för delaktighet i bedrägeri förfallit att för uppsåtlig förbrytelse i tjänsten vara avsatt från nämnda tjänst och vara ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas. Karlsson förpliktades vidare att till Helga Carlsson utgiva ersättning för den skada, hon lidit, med 19,833 kronor 50 öre jämte 5 procent årlig ränta från dagen för målets första handläggning eller den 14 oktober 1926, varjämte han ålades ersätta Helga Carlsson samt postverket deras rättegångskostnader.

Vid av vederbörande landsfiskal vidtagen undersökning har Karlsson befunnits sakna utmätningsbara tillgångar.

Helga Carlsson har nu jämte sin make, lantbrukaren Oscar Carlsson i Lillgården, i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhållit om ersättning av statsverket för liden förlust med 19,833 kronor 50 öre jämte 5 procent årlig ränta från den 30 augusti 1919, då den assurerade försändelsen utkvitterades. Sökandena hava därvid framhållit, att ansvaret för att de för Helga Carlsson avsedda penningmedlen kommit i orätta händer framför allt måste läggas å lantbrevbäraren Karlsson, vilken även funnits skyldig till bedrägligt förfarande i saken, samt att det enligt nuvarande rättsuppfattning måste anses åligga staten att ersätta skada, som orsakas av dess tjänstemän genom fel eller försummelse i tjänsten.

Yttrande i ärendet har den 9 mars 1928 avgivits av *generalpoststyrelsen*, som därvid påpekat, att orsaken till att ifrågavarande testamentsmedel kunnat komma i orätta händer delvis legat hos testator själv, som felaktigt angivit den avsedda personens förnamn, samt att testamentsexekutorn icke syntes hava iakttagit vederbörlig försiktighet vid medlens utbetalande. Emellertid hade, framhåller styrelsen, lantbrevbäraren Karlsson med uppsåtligt missbruk av sin ställning som lantbrevbärare hos postverket bidragit till att den verkligen avsedda testamentstagaren icke erhållit sina arvsmedel. Postverket syntes visserligen vare sig sakligt eller — med hänsyn till preskriptionsföreskrifterna i § 12 poststadgan — formellt vara ersättningsskyldigt. Däremot syntes det föreligga en moralisk förpliktelse för verket att i sin mån bidraga till att vederbörande måtte erhålla ersättning. Så mycket större skäl härtill föreläge, som postfunktionären i fråga icke allenast begått uppenbart och uppsåtligt tjänstefel utan därutöver vidtagit positiv åtgärd i syfte att leda försändelsens avsändare på villospår beträffande adresseringen.

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen funnit det skäligt och rättvist att ansökningen bifalles i vad densamma avser utbekommande av kapitalbeloppet, medan styrelsen däremot avstyrkt kravet på ränta.

Statskontoret har i utlåtande den 15 december 1928 på de av generalpoststyrelsen anförda skälen tillstyrkt, att ersättning beredes sökandena med den i ärendet omförmälda postremissväxeln belopp, 19,833 kronor 50 öre. Skulle emellertid, yttrar ämbetsverket, Kungl. Maj:t i betraktande av att särskilt ömmande omständigheter ej torde föreligga — sökandena vore nämligen enligt införskaffade upplysningar ägare till en gravationsfri lantegendom, värd omkring 30,000 kronor, ävensom någon mindre kontant förmögenhet — anse blott någon del av beloppet böra ersättas, syntes åtminstone en summa av 10,000 kronor böra tillerkännas dem.

Departements-
chefen.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår har Helga Carlsson till följd av att en för henne avsedd assurerad postförsändelse genom lantbrevbäraren Karl August Karlssons brottsliga förfarande i tjänsten blivit utlämnad till obehörig person lidit en förlust, vars kapitalbelopp uppgår till 19,833 kronor 50 öre. I likhet med generalpoststyrelsen och statskontoret finner jag skäligt att ersättning beredes henne med ifrågavarande belopp. Ersättningen torde böra utgå av postmedel. Härtill torde riksdagens medgivande böra utverkas.

Jag tillåter mig alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till lantbrukaren Oscar Carlssons i Lillgården, Östra Tollstad, hustru Helga Carlsson må, såsom ersättning för genom brottsligt förfarande i tjänsten av lantbrevbäraren Karl August Karlsson orsakad förlust, av postmedel utbetalas ett belopp av 19,833 kronor 50 öre.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Waldemar Wiens.